

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 14.Gf.40.297/2023/8/II.

A felperes:

felperes1 Korlátolt Felelősségű Társaság
cím1

A felperes képviselője:

Dr. Hangyál Edit ügyvéd
cím2

Az alperes:

alperes1
cím3

Az alperes képviselője:

Rajkai és Takács Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Rajkai Balázs ügyvéd)
cím4

A per tárgya: alaptalan gazdagodás és járulékos igény megtérítése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 7.G.41.421/2020/150-I.

A fellebbezést benyújtó fél: alperes

Í t é l e t

Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a per főtárgya tekintetében fellebbezett rendelkezését helybenhagyja, a perköltségre vonatkozó rendelkezését megváltoztatja és az alperes marasztalását 2.971.008 (kétfmillió-kilencszázhetvenegyezer-nyolc) forintba leszállítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 535.000 (ötszázharmincötezer) forint ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget. A le nem rótt 2.322.890 (kétfmillió-háromszázhuszonkétezer-nyolcszázkilencven) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest elsődlegesen 39.896.241 forint, másodlagosan 20.826.608 forint megfizetésére és ezen összegeknek 2017. szeptember 10-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékű kamata megfizetésére. Elsődleges keresete ténybeli alapjaként előadta, hogy az alperes részére engedélyezési és kiviteli tervdokumentációt és energetikai tanúsítványt készített 4 épület (utcanév1 utca 25-29., kollégium1, kollégium2, kollégium3; a továbbiakban együttesen: 4 perbeli épület) vonatkozásában. Az alperes alaptalanul gazdagodott ezen szolgáltatásokkal, azokat felhasználta az új közbeszerzési eljárás során. Mindezek okán a utcanév1 u. 25-29. alatti épülettel kapcsolatban 13.347.700 forint, a kollégium2-mal kapcsolatban 13.347.700 forint, a klinikával1 kapcsolatban 4.711.700 forint és járulékai megfizetésére köteles a 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:113. § (1) bekezdése alapján.

[2] Másodlagos keresetét arra alapította, hogy 2017. április 12-én az alperessel tervezési szerződéseket kötött a 4 perbeli épület energetikai korszerűsítése tárgyában. A szerződéseket a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (Kbt.) szerinti moratórium tartama alatt kötötték meg, ami az alperesnek felróható, ezért az érvénytelen szerződések megkötésével okozott kárát köteles megtéríteni a Ptk. 6:115. § (2) bekezdése alapján. A kár összege a utcanév1 u. 25-29. alatti épülettel kapcsolatban 8.489.141 forint, a kollégium2-mal kapcsolatban 8.489.141 forint, a klinikával1 kapcsolatban 3.838.326 forint.

[3] A kollégium3mal kapcsolatban – kizárólag a Ptk. 6:115. § (2) bekezdése alapján –8.489.141 forint és járulékai iránt érvényesített igényt.

II.

[4] Az alperes kérte a kereset elutasítását. Érvelése szerint a kollégium3mal kapcsolatos alaptalan gazdagodás megtérítése iránti felperesi igényt a Pesti Központi Kerületi Bíróság (PKKB) már elbírált a 16.G.304.277/2017/38-II. számú ítéletével. Vitatta a gazdagodását, mivel a felperesi terveknek nincs értékük és azokat nem is használta fel. A tervek egyébiránt hiányosak és hibásak voltak, azokat a felperes nem javította ki. Állította szakértő1 és szakértő2 igazságügyi szakértők elfogultságát. A perfelvétel során nem vitatta kifejezetten, hogy a felperesnek az általa állított költségei merültek fel a szerződések megkötése és teljesítése kapcsán.

III.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 29.036.113 forintot és annak 2017. szeptember 10-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, valamint 4.944.265 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

III.1.

[6] Határozatának indokolásában a fellebbezés szempontjából releváns tényként állapította meg, hogy a felperes energetikai korszerűsítéshez szükséges tervezői szolgáltatások tárgyában kiírt közbeszerzési eljárásban pályázatot nyújtott be az alpereshez, aki 2017. március 13-án a felperesi ajánlattevőt jelölte meg nyertesként. Egy további ajánlattevő, a cég1 (cég1) 2017. március 17-én előzetes vitarendezési kérelmet, majd 2017. március 30-án jogorvoslati kérelmet terjesztett elő, mivel álláspontja szerint az alperes a közbeszerzési szabályok megsértésével nyilvánította érvényesnek a felperes ajánlatát.

[7] A felperes mint vállalkozó és az alperes mint megrendelő között 2017. április 12-én 4 tervezői szerződés jött létre a 4 perbeli épület energetikai korszerűsítéshez szükséges tervezői szolgáltatások beszerzésére.

[8] A Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság a cég1 jogorvoslati kérelmére indult eljárásban a 2017. május 11-én kelt határozatában megállapította, hogy az alperes megsértette többek között Kbt. 131. § (7) bekezdését, mivel a jogorvoslati kérelem benyújtását követően és a közbeszerzési ügy befejezését eredményező határozat meghozatala előtt kötött szerződést a felperessel. A közbeszerzési hatóság 4.000.000 forint bírságot szabott ki az alperessel szemben és arra is utalt, hogy a jogsértés a Kbt. 137. § (1) a) pontja szerinti semmisségi ok.

[9] 2017. június 8-án a felek egyeztettek. Az egyeztetésről készült – alá nem írt – emlékeztető szerint az alperes továbbra is igényt tartott a felperes teljesítésére azzal, hogy azt mindaddig elismeri és befogadja, amíg ezt jogerős bírósági határozat meg nem tiltja a számára. Egyidejűleg kifogásolta a tervek minőségét és kérte azok javítását, a felperes pedig közölte, hogy valamennyi hatósági engedély már rendelkezésre áll.

[10] A felperes a szerződések alapján elkészítette az energetikai korszerűsítéshez szükséges engedélyek beszerzésének dokumentumait; beszerezte az engedélyeket, hozzájárulásokat; elkészítette a kivitelezési dokumentációt és az energetikai tanúsítványt. A tervezési szerződések megkötésével és azok teljesítésével felmerült költségei alábbiak szerint alakultak:

- a utcanév1 utca 25-29.-re vonatkozó szerződés megkötésével 1.612.800 forint, a teljesítésével 7.689.141 forint (összesen 9.301.941 forint);
- a klinikára1 vonatkozó szerződés megkötésével 480.000 forint, a teljesítésével 3.368.326 forint (összesen 3.848.326 forint);
- a kollégium2-ra vonatkozó szerződés megkötésével 520.364 forint, a teljesítésével 7.689.141 forint (összesen 8.209.505 forint);
- A kollégium3re vonatkozó szerződés megkötésével 800.000 forint, a teljesítésével 7.689.141 forint (összesen 8.489.141 forint).

[11] A Közbeszerzési Döntőbizottság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon keresetet terjesztette elő a felperes és alperes között létrejött szerződések visszamenőleges hatályú érvénytelenné nyilvánítása iránt. A bíróság 2017. szeptember 21-én kelt 6.K.27.234/2017/17. számú jogerős ítéletében megállapította a tervezési szerződések érvénytelenségét. Az érvénytelenség oka az volt, hogy a felperes közbeszerzési eljárásban tett ajánlata már eleve érvénytelen volt a Kbt. 73. § (1) bekezdésének e) pont alapján, mivel a kiviteli tervdokumentációhoz kapcsolódó feladatok ajánlati árát egy másik feladatkör, az engedélyezéshez szükséges tervdokumentáció keretei között tüntette fel; az alperes nem fogadhatta volna el a felperes sommás árindoklását a szerzői jog felhasználásának ellenértéke körében; továbbá a felek megsértették a Kbt. 137. § (1) bekezdés c) pontjában írt szerződéskötési moratóriumra vonatkozó szabályokat.

[12] A felperes a PKKB előtt pert indított az alperes ellen a kollégium3mal kapcsolatos tervezési díjának megfizetése iránt. A bíróság 16.G.304.277/2017/38-II. számú – a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Gf.75.350/2019/5-II. számú ítéletével helybenhagyott – ítéletével elutasította a keresetet.

[13] Az alperes végül közbeszerzési eljáráson kívül kötött szerződést a cég1-vel a 4 perbeli épület energetikai korszerűsítésére.

III.2.

[14] Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában elsőként rögzítette, hogy az alperes a tényazonosság és jogazonosság hiánya miatt alaptalanul hivatkozott a kollégium3mal kapcsolatos igényérvényesítés körében ítélt dologra.

[15] Megállapította, hogy a felek között a Ptk. 6:251. §-a szerinti tervezési szerződések jöttek létre, amelyek érvénytelenségét a bíróság utóbb megállapította. A Ptk. 6:113. § (1) bekezdésére alapított elsődleges kereset nem megalapozott, mert az alperes nem gazdagodhatott a felperes szolgáltatásával, mivel azt a közbeszerzési szabályok megsértése miatt nem használhatta fel uniós finanszírozás megszerzése érdekében, továbbá a felperesi terveket ténylegesen nem is használta fel, hanem újakat szerzett be a cég1-től.

[16] A Ptk. 6:115. § (2) bekezdésére alapított igény vonatkozásában rögzítette, hogy a kollégium2-mal kapcsolatban eljáró szakértő2 igazságügyi szakértő nem elfogult az alperes által hivatkozott okból. A szakértő szerint a felperesi tervek kivitelezésre való alkalmasságát nem érintették a kisebb hiányosságok, a szakmai gyakorlat szerint a terveket mindig lehetne tovább cizellálni, lényegében nincs hibamentes terv. A szakértő részletesen válaszolt az alperes által felhozott aggályokra is. A szakértő szerint a felperesi teljesítés összesen 10.440.000 forint értéket képvisel, a szerződés teljesítésére fordított felperesi költségek reálisak, míg az előkészítéssel kapcsolatban a felperesnek 520.364 forint költsége merült fel.

[17] A utcánév1 utcával kapcsolatban szakvéleményt előterjesztő szakértő3 Kft. szintén nem tekinthető elfogultnak az alperes által hivatkozott okból. A szakértő szerint a nyújtott szolgáltatás ellenértéke 10.430.000 forint, a felperes által megadott munkabér és működési költségek reálisak; a utcánév1 utcára vonatkozó szerződés megkötésével 1.612.800 forint, a teljesítésével további 7.689.141 forint (összesen 9.301.941 forint) költsége merült fel. A szakértő és a társszakértő a tárgyaláson (99. és 121. sorszámú jkv.) is alátámasztották álláspontjukat, az alperes kérdéseit okszerűen megválaszolták, valamint kiemelték, hogy a cég1 lényegében majdnem ugyanazt a tervet készítette el, mint a felperes.

[18] A kollégium2 vonatkozásában szakértő4 szakértő az elvégzett tervezési munka értékeként 5.092.700 forintot állapította meg azzal, hogy a felperes által a költségei alátámasztására feltüntetett időráfordítás és béröltségek reálisak. A szakértő hangsúlyozta azt is, hogy tökéletes terv nem létezik.

[19] tanú1 tanú – aki széleskörű rálátással és műszaki/gazdasági ismerettel rendelkezett mind a négy épület felújításával kapcsolatban – vallomása lényegében

alátámasztotta a szakértők megállapításait. A tanú beszámolt ugyan az egyes épületek tervezésével kapcsolatban felmerült hibákról, de álláspontja szerint azok néhány napos munkával javíthatók lettek volna.

[20] A fentiek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes műszaki szempontból jó minőségben elvégezte a tervezési feladatot és amennyiben a tervek jogi szempontból felhasználhatók lennének, akkor az általa meghatározott értéket képviselnék.

[21] A kollégium3mal kapcsolatban a tervek felhasználhatatlansága ítélt dolog volt a PKKB jogerős 16.G.304.277/2017/38-II. számú ítélete folytán. szakértő5 szakértő a szakvéleményében kifejtette, hogy a felperes által meghatározott munkaidő-ráfordítás és napi bérköltség nem eltúlzott, inkább szerény számításként értékelhető.

[22] A Ptk. 6:115. § (2) bekezdésére alapított kereset jogalapja fennáll, mert az alperes kárt okozott a felperesnek azzal, hogy a szerződéskötési moratórium során kötött vele szerződést. Nádas Levente tanú is alátámasztotta, hogy az alperes a szerződés érvénytelensége várható megállapításának tudatában is a projekt mielőbbi lezárására törekedett, igényt tartott a felperes munkájára, aminek okán a felperesnek további költségei merültek fel. Ebből következően az alperes köteles megtéríteni a felperes teljes kárát, így a szerződés megkötésével és teljesítésével felmerült költségeit is.

[23] Hangsúlyozta a törvényszék, hogy az alperes a Ptk. 6:115. § (2) bekezdésére alapított igény összecszerűségét nem vitatta a perfelvétel során, védekezése a Ptk. 6:113. §-a szerinti igényérvényesítésre korlátozódott és csak az érdemi tárgyalási szakban kezdte vitatni a kár bekövetkeztét és mértékét. Ettől függetlenül a szakértők lényegében egyöntetűen egyetértettek a felperes által készített elszámolással, megállapították, hogy a munkaidő, bérköltség és működési költség nem volt eltúlzott. Mindezek alapján a felperes a utcanév1 utcával összefüggésben 8.489.141 forint, a klinikával1 összefüggésben 3.848.326 forint, a kollégium2-mal összefüggésben 8.209.505 forint, míg a kollégium3mal összefüggésben 8.489.141 forint kártérítésre tarthat alappal igényt.

[24] Az elsőfokú bíróság a késedelmi kamat kezdő időpontjáról a Ptk. 6:532. § alapján, annak mértékéről a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

[25] A perköltségről a 2016. évi CXXX. tv. (Pp.) 83. § (3) bekezdése alapján a felperes 73%-os pernyertességére figyelemmel határozott. Ennek során figyelembe vette, hogy a felperes által előlegezett perköltség 3.500.000 forint ügyvédi munkadíjból, 1.500.000 forint kereseti illetékből és összesen 2.503.092 forint szakértői díjelőlegből állt, így a felperes igényt tarthat ezen összeg 73%-ára (5.477.257 forint) perköltségként. Az alperes ügyvédi munkadíjból álló perköltsége a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a alapján bruttó 1.774.046 forint, továbbá megfizetett 200.000 forint szakértői díjelőleget, így igényt tarthat

ezen összeg 27%-ára (532.992 forint). A két összeg különbözete 4.944.265 forint, amit az alperes köteles megfizetni a felperesnek.

IV.

[26] Az ítélet ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, elsődlegesen kérte annak megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását, másodlagosan a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

[27] Érvelése szerint a jogalapot vitató előadása értelemszerűen a teljes keresetre vonatkozik. A Kúria eseti döntése szerint (Gfv.30.438/2022/9.) hatályon kívül helyezési ok, ha a bíróság a hiányos, nem kellően részletezett nyilatkozatok ellenére az anyagi pervezetést szükségtelennek tartja. Amennyiben a vitatása nem kellően részletes, világos, vagy hiányos, ahogy arra az összepszerűség kapcsán utal az ítélet, akkor az elsőfokú bíróság a Pp. 237. § (1)-(2) bekezdéseit megsértve elmulasztotta az anyagi pervezetést, hiszen az összepszerűség tekintetében nem kellően egyértelmű nyilatkozatot nem tisztázta. Jogkérdésben tehát eltért a közzétett határozattól, ami az ítélet érdemére kiható jogszabálysértés.

[28] A felperes a kár összegét nem bizonyította, a szakértő5-féle és a szakértő3-féle aggályos szakvéleményeken kívül arra nézve nincsenek szakértői megállapítások. Bizonyítás nélkül megállapítható tények az adott esetben nem merülhetnek fel. Bizonyíték hiányában nem volt mit mérlegelni, így nem is állapíthatta volna meg az elsőfokú bíróság a kár összegét. Mindezekből következően az ítélet sérti a Pp. 266. §-át, a 276. §-át és a 346. § (5) bekezdését.

[29] A kollégium3mal kapcsolatos szakvélemény aggályosságáról a 2023. július 6-i előkészítő iratában nyilatkozott. Az iratban megfogalmazott aggályok egyébként valamennyi perbeli szakvéleményre vonatkoznak. A felperes más szakértő kirendelését nem kérte, a bizonyítottság sikertelensége az ő terhére esik, ezért a keresetet el kell utasítani. Az aggályosság körében hangsúlyozta, hogy a szakértői vélemény ellenőrizhetőségének feltételei nem teljesültek, melynek körében utalt a Kfv.37.889/2020/6. számú eseti döntésre. A szakvélemény ugyanis szakmai szabályokra, módszertani levélre, szakmai konszenzusra támaszkodó szakmai ajánlásra, elfogadott szakmai, műszaki álláspontra nem utal vagy hivatkozik, így a felek és a bíróság által sem ellenőrizhető. A 144. sorszámú végzés szerint „ismertetett módszer” az irattanulmányozás, ami nem szakértői módszer. Semmi nem utal arra, hogy műszaki szempontból kerültek a válaszok megfogalmazásra. A szakvélemény a Pp. 316. § (1) bekezdés c) és d) pontjának sem felel meg. A szakértő nem vizsgálta a kirendelő végzés ellenére, hogy milyen költségei merültek fel ténylegesen a felperesnek, aminek vizsgálata szerződések, számlák és bizonylatok nélkül nem is lehetséges. A konkrét szerződéssel kapcsolatos költségeket kellett volna meghatározni, leválasztva azokat a többiekről. A szakértő ilyen vizsgálatot nem végzett és nem vette figyelembe a felperes 2017. évi mérlegét sem. A második kérdés, hogy ha van megállapított és igazolt költség, akkor az nem túlárzott-e, amihez képest a szakértő csak annyit tett, hogy a kijelentette, hogy reális. Ugyanezek vonatkoznak a szakértő3 -féle szakvéleményre is. A szakvélemények ezért aggályosak, bizonyítékként nem vehetők figyelembe, ami az elsőfokú ítélet megváltoztatását, ennek hiányában a hatályon kívül helyezését indokolja.

[30] A fentiekén túl az elsőfokú bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének. A Ptk. 6:115. §-át felhívta, azonban annak semmilyen értelmezését nem adta, így a szerződésen kívül okozott kárra vonatkozó jogszabályi rendelkezést sem jelölte meg, így az sem értelmezhető, hogy milyen alapon találta megalapozottnak a kárt. Ez az ítélet orvosolhatatlan formai hibájának minősül.

[31] Sérelmezte továbbá, hogy a törvényszék a határozatában nem vette figyelembe – még utalás szintjén sem – a 144. sorszámú végzés alapján előterjesztett összefoglaló iratát, amelyben foglaltak alátámasztják az ítélet anyagi jogi megalapozatlanságát. A felperes nem adta elő a kártérítés konjunktív feltételeinek fennálltát, így nem kerülhetett sor az összefoglaló iratban előadott, a Ptk. 6:519. §-a szerinti kimentés vizsgálatára sem. Nem vizsgálta az előreláthatóságot sem, ami – arra figyelemmel, hogy az érvénytelenséget a felperes ajánlata okozta, akit tájékoztatott is arról, hogy a teljesítését nem fogadja el – kizárja a kereset megalapozottságát. A kártérítés nem eredményezhet továbbá a károsult javára vagyoni előnyt, amit szintén figyelmen kívül hagyott a törvényszék, mivel a kár becsült összegét fogadta el. A károsultat kárenyhítési kötelezettség terheli, amit a bíróságnak külön hivatkozás nélkül vizsgálni kell a BDT2013. 2843. számú eseti döntésben írtak szerint. Nem lett volna mellőzhető a felperes azon magatartásának az értékelése, hogy érvénytelen ajánlatot adott és a semmisségi okról tudva folytatta a teljesítést. Mindezek vizsgálata oda vezet, hogy a felperes állított kárai nincsenek okozati összefüggésben az alperesi magatartással. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.234/2017/17. számú, hivatkozott határozatából is következik, hogy nem felelhet a felperesnél bekövetkezett kárért, mivel az érvénytelen szerződésekkel összefüggésben felmerült bármilyen költség vagy kiadás a felperes saját jogellenes magatartásával állhat esetleges összefüggésben. A hivatkozott határozatból a felróhatóság hiánya is megállapítható, hiszen az érvénytelen felperesi ajánlat kizárja azt. Ebből következően csak a negatív interesse összegében lehetne alapos a felperesi igényérvényesítés, ilyen költségekre azonban nem vonatkozott a kereset.

[32] Az elsőfokú ítéletnek a perköltségre vonatkozó rendelkezése is téves, mivel a szakvéleményekkel kapcsolatos költséget – az esetleges részleges pervesztességétől függetlenül – nem köteleses viselni, mivel a szakvélemények lényegében az elsődleges keresethez kapcsolódtak, amit a bíróság elutasított és az eredménytelen bizonyítással kapcsolatos költségek viselésére nem kötelezhető.

[33] A fellebbezését megváltoztatva, azt kiegészítve arra is hivatkozott, hogy a perben eljáró igazságügyi szakértők nem járhattak volna el a Pp. 301. § (1) bekezdés a) pontja, illetőleg a 12. § a), d) és f) pontja alapján. A szakvélemények tehát a perben bizonyítékként nem használhatók fel, melyek következménye a bizonyítatlanság és a kereset elutasítása, azaz reá nézve kedvezőbb határozat.

[34] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult annak helyes jogi és ténybeli indokai alapján.

[35] Hangsúlyozta, hogy az alperes a Ptk. 6.115. §-ára alapított igényére csak általánosságban nyilatkozott, a 9. sorszámú jegyzőkönyvben pedig azt adta elő, hogy nem vitatja, hogy a felperesi társaság dolgozott, terveket készített, azonban azok hibásak és számára értéktelenek voltak. Az anyagi pervezetés Pp. 237. §-ában foglalt szabálya nem alkalmazható az alperesi védekezés kapcsán, hiszen az az ő döntése, hogy kíván-e védekezést előterjeszteni, illetőleg vitatja-e a kérelmet és a tényállást. Az alperes a perfelvétel lezárásáig nem tett a Ptk. 6:115. §-ára alapított kereset vonatkozásában a jogalapot vagy az összecszerűséget érintő állítást vagy tagadást és nem kifogásolta a felajánlott bizonyítási eszközt sem. A Kúria fellebbezésben megjelölt, Gfv.30.438/2022/9. számú eseti döntése jelen ügyre nem alkalmazható, mivel abban a fél védekezése a ténylegesen érvényesített kellékszavatossági igény miatt volt ellentmondásos, ami indokolta az anyagi pervezetést.

[36] A Ptk. 6:115. § (2) bekezdése alapján érvényesített kára összegét nem csak állította, hanem a perbeli szakvéleményekkel bizonyította, melynek körében kiemelte, hogy azt az alperes az általánosságon túlmenően nem is vitatta. A Pp. 276. § (1) bekezdése alapján pedig az alperes által a perfelvételi szakban nem vitatott felperesi tényállítások bizonyítás nélkül megállapítható ténynek minősülnek.

[37] A fellebbezésnek az ítélet érdemi megalapozatlanságával kapcsolatos előadása tartalmilag a Pp. 199. §-a alapján előterjesztett érdemi ellenkérelemnek felelne meg, amit azonban az alperes nem terjesztett elő, ezért a Pp. 199. § (2) bekezdés bb) és bc) pontja alapján hatálytalannak minősül.

[38] A fellebbezés megváltoztatásának nem állnak fenn a Pp. 373. § (2) bekezdésében feltételei, mivel az alperes új tényállítása nem releváns és annak elbírálása nem alkalmas rá nézve kedvezőbb ítélet meghozatalára.

[39] Érvelése szerint a perköltség körében is okszerű és megalapozott az ítélet.

VI.

[40] Az elsőfokú ítéletnek fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett a keresetet részben elutasító rendelkezése, ezért azt az ítéltábla nem érintette.

VII.

[41] A fellebbezés a per főtárgya tekintetében nem megalapozott.

[42] VIII.

[43] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:115. § (2) bekezdésére alapított másodlagos kereset szempontjából releváns tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntése is helyes, annak indokait az ítéltábla csak pontosítja a későbbiekben kifejtettek szerint.

IX.

[44] Az alperes az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelmét másodlagosan terjesztette elő, de az abban kifejtett érvek az érdemi döntés megalapozottságát is érintették, ezért az ítéltábla elsődlegesen ezeket vizsgálta. A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság nem tett eleget az anyagi pervezetéssel kapcsolatos kötelezettségének, nem tisztázta az ellenkérelem tartalmát, a határozatát aggályos szakvéleményre alapította, és az indokolási kötelezettségének sem tett eleget. Az elsőfokú bíróság azonban a kifogásolt eljárási szabálysértéseket nem követte el.

IX.1.

[45] A Pp. 199. § (2) bekezdés b) pontja értelmében érdemi védekezés esetén az írásbeli ellenkérelem érdemi részében – ha azzal a perben védekezni kíván – fel kell tüntetni:

ba) a beszámítás kivételével az anyagi jogi kifogást a jogalap megjelölése útján,

bb) a keresetlevél érdemi részében előadottakra vonatkozó vitató és cáfoló nyilatkozatokat,

bc) a védekezést – ideértve az anyagi jogi kifogást is – megalapozó tényeket és az azokat alátámasztó és rendelkezésre álló bizonyítékokat, illetve bizonyítási indítványokat az e törvényben meghatározott módon.

[46] A felterjesztett iratokból megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a keresetlevél kézbesítésével és az írásbeli ellenkérelem előterjesztésére irányuló felhívással egyidejűleg egyebek mellett tájékoztatta az alperest, hogy érdemi védekezés hiányában a Pp. 203. § (2) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni.

[47] Ezt követően az alperes kérte ugyan a kereset elutasítását, érdemben azonban csak az elsődleges – a Ptk. 6:113. §-ára alapított – keresetre nyilatkozott. A védekezésének alapja az volt, hogy „a felperesi alkalmatlan szolgáltatás rovására alperes egyáltalán nem gazdagodott, figyelemmel arra, hogy a felperesi terveket az alperes nem tudta felhasználni, új terveket kellett készíttetni, miáltal a felperes által elkészített terveknek piaci értéke nincs”. (3. ssz-ú ellenkérelem 3. oldal 1. bekezdés) Ezt a nyilatkozatot ismételte meg a 8. sorszám alatti, úgynevezett kiegészített ellenkérelmében a perfelvétel során.

[48] A másodlagos, a Ptk. 6:115. § (2) bekezdésére alapított keresettel – sem annak jogalapjával, sem az összecszerűségével – szemben érdemi védekezést nem terjesztett elő, a

felperes által előadott tényállásra és az azon alapuló jogállításra, az érvényesített jogra nem nyilatkozott, ezért azokat a Pp. 203. § (2) bekezdés a) és b) pontjaiban foglaltak szerint kell megítélni. A Pp. ezen szakaszában ugyanis úgy rendelkezik, hogy ha a fél az e törvényben vagy a bíróság felhívásában meghatározott valamely perfelvételi nyilatkozatot nem tüntet fel a perfelvételi iratban, úgy kell tekinteni – mindaddig, amíg nyilatkozatot nem tesz – hogy a fél az ellenfél érintett tényállítását, jogállítását, illetve bizonyítékát nem vitatja, az ellenfél érintett kérelme, illetve indítványa teljesítését nem ellenzi, kivéve, ha korábban ezzel ellentétes nyilatkozatot tett, és a fél keresete vagy ellenkérelme megalapozásához nem kíván, illetve nem tud az érintett perfelvételi nyilatkozat szerinti tényállítást, jogállítást, kérelmet, bizonyítékot vagy bizonyítási indítványt előterjeszteni.

[49] A fentiekből következik, hogy a fellebbezésben foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetés szabályát nem sértette meg, mert a Pp. 237. §-a alapján az érdemi ellenkérelem tekintetében ez akkor terheli, ha az abban foglalt perfelvételi nyilatkozat hiányos, nem kellően részletezett vagy ellentmondó. Ez nyilvánvalóan nem merülhet fel, ha úgy, mint a perbeli esetben nincs is ellenkérelem egy kereset tekintetében. Mindezekből következően a Pp. 203. §-a szerint úgy kellett tekinteni, hogy az alperes a felperes Ptk. 6:115. § (2) bekezdésére alapított igényérvényesítését alátámasztó tényállítását, jogállítását, illetve bizonyítékát nem vitatja, az ellenfél érintett kérelme, illetve indítványa teljesítését nem ellenzi, és ellenkérelme megalapozásához nem kíván, illetve nem tud az érintett perfelvételi nyilatkozat szerinti tényállítást, jogállítást, kérelmet, bizonyítékot vagy bizonyítási indítványt előterjeszteni.

IX.2.

[50] Az alperes – ahogy arra azt elsőfokú bíróság helyesen rögzítette – a másodlagos kereset jogalapját és összegaszerúségét vitató nyilatkozatot az elsőfokú eljárásban először az érdemi tárgyalási szakban, közvetlenül a berekesztést megelőzően előterjesztett, 148. sorszámú előkészítő iratában tett, lényegében a fellebbezésben foglalt tartalommal.

[51] Itt utal az ítéltábla arra, hogy nem osztja az elsőfokú bíróságnak a 149. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített azon álláspontját, mely szerint a 148. sorszám alatti irat az alperes álláspontjának összefoglalása és az eddig előadottakhoz képest újdonságot nem tartalmaz. Az alperes ugyanis az előzőekben foglaltak szerint a másodlagos keresettel szemben korábban érdemi védekezést egyáltalán nem terjesztette elő, a 148. sorszámú nyilatkozatában ugyanakkor a kártérítési felelősség szempontjából lényegében valamennyi feltétel fennállását vitatta

[52] A Pp. 7. § (1) bekezdés 4. b) pontja értelmében az alperesnek ez a nyilatkozata ellenkérelem-változtatásnak – és nem a jogi érvelése Pp. 221. § (1) bekezdés g) pontja szerinti kiegészítésének – minősül, mert annak kell tekinteni azt, ha a fél a nem vitatottnak, illetve nem ellenzettnek tekintendő jogállítást vagy kérelmet utóbb vitatja. A Pp. 216. § (1) bekezdése szerint azonban a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően az ellenkérelem megváltoztatásának az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig törvény eltérő rendelkezése hiányában akkor van helye, ha a) az ellenkérelem-

változtatás – a bármelyik fél által előterjesztett – új tényállítással áll közvetlen okozati összefüggésben, vagy b) azt a bíróságnak a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követő anyagi pervezetése indokolja.

[53] A félnek a Pp. 217. §-ban foglaltak szerint ilyen esetben az ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelmet kell írásban előterjesztenie. Az ellenkérelem-változtatásban foglaltak a keresettel szembeni védekezés részeként csak akkor vehetők figyelembe, ha a Pp. 219. §-ában foglaltaknak megfelelően a bíróság az ellenkérelem-változtatást engedélyezi. Ilyen kérelmet az alperes nem terjesztett elő az elsőfokú eljárásban, ezért arról az elsőfokú bíróság nem is dönthetett, amiből pedig az következik, hogy az alperes 148. sorszámú előkészítő iratában foglaltakat az elsőfokú ítélet meghozatalakor nem lehetett figyelembe venni.

[54] A fentiekből az is következik, hogy az alperesnek a fellebbezésben a 148. sorszámú előkészítő iratban foglaltakkal egyező előadása a másodfokú eljárásban is az ellenkérelem megváltoztatásának minősül. A Pp. 373. §-ában foglaltak értelmében azonban sem a fellebbezésben, sem a másodfokú eljárás során nem lehet megváltoztatni az ellenkérelmet; a másodfokú bíróságnak az alaptalan ellenkérelem-változtatásra irányuló kérelmet nem fellebbezhető végzéssel el kell utasítania. A Pp. 217. §-ából ugyanakkor az is következik, hogy a félnek nem elég előterjesztenie az ellenkérelem-változtatást, hanem kifejezetten kérnie kell annak engedélyezését. Az alperes ilyen kérelmet a másodfokú eljárásban sem terjesztett elő, ezért arról az ítéltáblának nem is kellett döntenie és másodlagos keresettel szembeni, a fellebbezésben kifejtett érdemi védekezését figyelmen kívül kellett hagyni, amiből szükségszerűen következik, hogy az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló kérelmének nem volt érdemben vizsgálható alapja.

[55] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú ítélet indokolása annyiban pontosításra szorul, hogy az alperes nem csak a Ptk. 6:115. § (2) bekezdésére alapított kereset összecszerúségét nem vitatta a perfelvétel során, hanem hatályos ellenkérelem-változtatás hiányára is tekintettel ezen kereset vonatkozásában sem a jogalapra, sem az összecszerúségre nem adott elő érdemi védekezést. Erre tekintettel az elsőfokú ítélet jogi indokolása sem hiányos azáltal, hogy csak az alkalmazandó anyagi jogi szabályt és lényegében a felperes által előadott tény- és jogállítások elfogadását tartalmazza. A felperes kára a Pp. 266. § (1) bekezdése értelmében mint nem vitatottnak tekintendő tényállítás, valósnak elfogadható, ezért szakértői bizonyítás nélkül megállapítható volt. A fellebbezésnek ezért a szakvélemények aggályosságán, az eljáró szakértők elfogultságán alapuló kifogásai nem vezethettek eredményre, így azokat az ítéltábla érdemben nem vizsgálta.

IX.3.

[56] Az elsőfokú ítéletnek a perköltségre vonatkozó rendelkezésével szemben előterjesztett fellebbezés ugyanakkor megalapozott.

[57] Az alperes helyesen mutatott rá, hogy a szakértői bizonyítással kapcsolatos költségek egyrészt azon elsődleges keresettel voltak kapcsolatosak, amelyek tekintetében pernyertes lett, másrészt a másodlagos kereset tekintetében az elsőfokú ítélet – a fentiekben kifejtettek szerint helyes – logikája szerint szakértői bizonyításra nem is volt szükség. Figyelemmel arra, hogy a Pp. 83. § (1) bekezdése értelmében a szakértői díjakkal érintett kereset tekintetében az alperes pernyertesnek minősül, így a felperes által előlegezett szakértői díjat a felperesnek kell viselnie, míg az alperes által előlegezett szakértői díjelőleget az alperes részére meg kell fizetnie.

[58] Az elsőfokú ítéletben meghatározottak szerint és a másodfokú eljárásban nem vitatottan a felperes által előlegezett szakértői díj 2.503.092 forint volt, amelynek 73 %-át, azaz 1.827.257 forintot számolt el az elsőfokú bíróság a felperes részére fizetendő perköltségben. Az alperes által előlegezett szakértői díj 200.000 forint volt, ebből az elsőfokú bíróság csak a 27%-nak megfelelő 54.000 forintot vette figyelembe az alperes javára. Mindezek alapján az alperes által fizetendő perköltséget 1.973.257 (1.827.257+146.000) forinttal – a rendelkező részben foglaltak szerint 2.971.008 forintra – kellett csökkenteni figyelemmel arra is, hogy az alperes kizárólagosan a szakértői díj viselése miatt támadta az elsőfokú ítéletnek a perköltségre vonatkozó rendelkezését.

X.

[59] A kifejtettek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezését a per főtárgya tekintetében a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, míg a perköltségre vonatkozó rendelkezését megváltoztatta, és az alperes perköltségben marasztalását 2.971.008 forintra leszállította.

XI.

[60] Az alperes fellebbezése a per főtárgya tekintetében nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperes részére a másodfokú eljárásban felmerült 535.000 forint ügyvédi munkadíjból álló perköltséget, melynek mértékét az ítéltábla az IM rendelet 2. § (2) bekezdés a) pontja alapján állapította meg. Az alperes – 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés f) pontja szerinti – személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.

Budapest, 2024. március 14.

dr. Sándor Ottó s.k.
a tanács elnöke

dr. Balsai Csaba Zoltán s.k.
dr. Vasady Loránt Zsolt s.k.
előadó bíró
bíró